

Важливість розробки кримінально-правової класифікації злочинів великою мірою зумовлена тим, що від неї, як свідчать дослідження відомих криміналістів, залежить удосконалення методики розслідування окремих видів (груп) злочинів.

На підставі вищевикладеного: проблемам протидії незаконному заволодінню транспортними засобами у науковій літературі (зокрема, у базових підручниках з кримінального права, криміналістики та кримінології) приділено недостатньо уваги. В той же час, належне наукове забезпечення їх діяльності із запобігання злочинам щодо незаконного заволодіння транспортними засобами, а також належне організаційне, матеріально-технічне, інформаційне, психологічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності сприятимуть суттєвому покращенню ситуації у цій сфері.

Література

1. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.10.2021).

2. Матишевський П.С. Коментар до статті 289 КК. *Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України*. За ред. С.С. Яценка. Київ: А.С.К., 2002. 936 с.

3. Ємельяненко В.В. Звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/20082/08evvztz.pdf>.8. (дата звернення: 12.10.2021).

УДК 343.3/.7(043.2)

Ромашенко К.Ю., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний університет «Чернігівська Політехніка»,
м. Чернігів, Україна
Науковий керівник: Коломієць Н.В., д.ю.н., професор

ПРИЧИНИ ВЧИНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННЮ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах розвитку української держави постає нагальне питання стосовно протидії порушенням правил дорожнього руху та експлуатації транспортного засобу. Адже, транспорт на сьогодні є однією із головних галузей суспільного виробництва, який задовольняє потреби людей у різних сферах використання. Україна, в свою чергу, має великий потенціал

стосовно транспортної системи, але поганий стан якості доріг, несприятливий контроль за дотриманням належного дорожнього руху, недоречна поведінка та ставлення водіїв, відчуття безкарності за протиправні дії, призводять до поширення правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспортного засобу. На підставі цього, зростання дорожньо-транспортних пригод з кожним роком збільшується, тому дослідження причин вчинення та теоретичний розгляд шляхів запобігання злочинів, передбачених ст. 286 ККУ, є головною метою даної роботи.

В першу чергу, потрібно з'ясувати, що є кримінальним правопорушенням проти безпеки руху та експлуатації транспорту (транспортні злочини). Савченко А. такими злочинами називає суспільно небезпечні та протиправні діяння (дія або бездіяльність), які посягають на суспільні відносини, що забезпечують безпеку руху та експлуатацію всіх видів механічного, магістрального чи промислового транспорту [1, с. 241]. Вказує на небезпечність та протиправність діянь. Зазначає, що порушення правил безпеки дорожнього руху може полягати в перевищенні швидкості, порушеннях буксирування, проїзду перехресть, користування зовнішніми приладами автомобіля тощо, а порушення стосовно правил експлуатації транспорту виражається в недодержанні водієм технічних умов експлуатації, неправильне перевезення вантажу та пасажирів і т.д.

Науковці Сухонос В. та Білоконь Р., дають інше поняття злочину проти безпеки руху та експлуатації транспорту, визнають суспільно небезпечне винне посягання на безпеку руху транспорту, яке спричинило передбачені законом суспільно небезпечні наслідки, що в подальшому стають тяжчими тому, що гинуть особи та втрачаються матеріальні цінності [2, с. 364]. Звертають увагу, на суспільно небезпечний та винний аспект посягання, хоча попередній дослідник звертає увагу на протиправність. Автори, зазначають, що боротьба з транспортними злочинами в сучасних умовах, а також в подальшому набуває дуже важливого значення.

Небезпека від автотранспортних злочинів проявляється в посяганні на життя та здоров'я людей, через це поширюється висока смертність у суспільстві [3, с. 183]. Науковець Лук'янець Д. також стверджує, що якраз недотримання водіями транспортного засобу, правил дорожнього руху створює на дорогах України аварійну ситуацію та, що найгірше, загрозу життю та здоров'ю людей [4, с. 73]. Тому, з огляду на це, доцільно з'ясувати причини виникнення транспортних злочинів, передбачених ст. 286 КК України.

До узагальнених причин порушення правил безпеки дорожнього руху, особами, які керують транспортними засобами відносять: грубе порушення водіями правил дорожнього руху; виїзд на дорогу в нетверезому або наркотичному стані; низький рівень підготовки водіїв; перевищення водіями транспорту дозволеної швидкості руху; порушення маневрування; легковажну поведінку пішоходів; поганий рівень дотримання правил дорожньої безпеки іншими учасниками руху; неналежне обладнання транспортного засобу. Дані причини є основними, які виявляють протиправні та небезпечні дії учасників дорожнього руху. З вище окресленого, можна помітити, що не тільки ДТП вчиняються особами, які керують транспортним засобом, але є й інші причини аварій – віктимна поведінка пішоходів або пасажирів, несправний транспортний засіб, також можна віднести неналежний стан автомобільних шляхів. Окрім зазначених причин у науковій літературі виділяють такі: керування транспортом у хворобливому, алкогольному, наркотичному стані, а також, у стані емоційного збудження; невикористання водієм та пасажиром індивідуальної безпечності; недоречна поведінка пасажирів; недостатнє обладнання автомобільних доріг, відсутність ремонту; невідповідна діяльність нагляду/контролю дорожнього руху, зі сторони Національної поліції (патрульної поліції); погодні умови [5, с. 113].

Тож, можна помітити, що існує значна кількість причин порушень у сфері безпеки дорожнього руху й експлуатації транспортного засобу. Зазвичай, велика кількість порушень вчиняється суб'єктом даного діяння, якому притаманні егоїзм, неповага до оточуючих, безвідповідальність, самовпевненість, недбалість та не виконання правил дорожнього руху, але є багато інших детермінантів, які породжують кримінальну ситуації у сфері дорожнього руху, це насамперед: погодні умови, неналежне покриття доріг, стан транспортного засобу та інші.

Для профілактики запобігання таких порушень, потрібно:

1. Забезпечувати належну підготовку водіїв. Тобто, під час навчання водінню, викладачі повинні на високому рівні організувати вивчення ПДР, проводити роз'яснювальні лекції щодо порушень на дорозі, збільшити кількість годин навчальної їзди.

2. Підвищувати відповідальність осіб, які контролюють дорожній рух, наприклад, працівників патрульної поліції.

3. Розбудувати систематичний контроль щодо дотримання ПДР, постійно виявляти та усувати обставини, які сприяють появі аварійних ситуацій. Тобто, встановлювати відповідні дорожні знаки, будувати сучасні автомагістралі, освітлювати пішохідні переходи,

іншими словами - на сучасному рівні оновлювати зовнішній стан дорожнього руху.

4. Також, реконструкції підлягають не тільки дороги, а й конструкція транспортного засобу, поліпшувати засоби безпеки у транспорті (швидко надувні подушки, паси безпечності).

5. Антиалкогольна профілактика та попередження випадків керування транспортом виступає найголовнішим з усіх видів запобігання порушень на дорозі [5, с. 115]. Адже, значна кількість кримінальних правопорушень за ст. 286 КК України, вчиняється в нетверезому стані, водії легковажно сідають за кермо, не думаючи про себе та про інших, на підставі цього вчиняють дане порушення. Тому, якщо до 2020 року, за керування транспортним засобом у алкогольному стані була адміністративна відповідальність, то тепер за статтею 286-1 КК України, передбачена кримінальна відповідальність.

Отже, підсумовуючи вище зазначене, можемо констатувати той факт, що для зменшення та профілактики транспортних злочинів, потрібно проводити низку заходів аби покращити кримінально-транспортне становище в Україні. Оскільки, вивчення даної проблеми окреслило значну кількість причин, які породжують транспортні кримінальні правопорушення, зокрема, кримінальне правопорушення передбачене ст. 286 КК України. Необхідно відмітити, що дана проблема завжди привертала увагу науковців, є актуальною і потребує подальших наукових досліджень.

Література

1. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини (у схематичних діаграмах): навч. посіб. / А.В. Савченко, Ю.Л. Шуляк. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 312 с.

2. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Сухоноса. Суми: Пф «Видавництво «Університетська книга»», 2020. 672 с.

3. Єсипчук І.В. Соціально-правова характеристика суб'єкта злочину, передбаченого ст. 286 Кримінального кодексу України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск. Ч. 2. 2017. С. 183-185.

4. Лук'янець Д.М. Адміністративно-деліктні відносини в Україні: теорія і практика правового регулювання. Суми, 2006. 376 с.

5. Богатирьов І.Г. Криминологічна характеристика та запобігання злочинам, передбаченим ст. 286 КК України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск. Ч. 2. 2019. С. 112-116.

Роскрут К.В., здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Ющик О.І., к.ю.н., доцент

ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ОСОБАМИ, ЯКІ КЕРУЮТЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ СП'ЯНІННЯ

17 березня 2021 року Кримінальний кодекс України було доповнено новою статтею 286⁻¹ (Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння) [3]. Вона відноситься до кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, яким присвячено XI розділ КК України. Це беззаперечно один із найнебезпечніших видів порушень правил дорожнього руху, яке часто призводить до трагічних наслідків, про що свідчить сумна статистика.

Керування транспортними засобами особами, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин, вчиняється фізичними особами, які досягли 16-річного віку. Тим не менш, частка неповнолітніх серед них є доволі значною, а у ЗМІ доволі часто можна зустріти новини про дорожньо-транспортні пригоди з летальними наслідками, скоєні неповнолітніми водіями, які до того ж перебували у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Постає питання про вибір належної і достатньої міри покарання до таких правопорушників, із врахуванням їх особи та всіх обставин справи.

Відповідно, за ст. 286-1 КК України кримінальній відповідальності підлягають особи, яким виповнилося 16 років. Виникає запитання: чи передбачено взагалі можливість неповнолітнім особам від 16 років отримати водійське посвідчення для безперешкодного доступу до участі в дорожньому русі? Визначено, що для різних категорій транспорту встановлено певний граничний вік, починаючи з якого можна отримати посвідчення водія. Тим не менш, частиною 2 статті 15 Закону України «Про дорожній рух» визначено мінімальний вік, дозволений для складання іспитів й отримання посвідчення водія – 16 років. Це стосується лише категорій – А1, А (мопеди та мотоцикли) [1]. Отже, такі нормативно-правові приписи беззаперечно допускають